

Pakkumus

Eesti kosmoseobjektide seaduseelnõu, selle seletuskiri ja rakendusaktid

1. Sissejuhatus

NJORD Advokaadibüroo OÜ (edaspidi “NJORD”) esitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile pakkumise Eesti kosmoseobjektide seaduseelnõu, selle seletuskirja ja rakendusaktide koostamiseks. NJORD on töö teostamiseks moodustanud neljaliikmelise meeskonna.

2. Pakkuja andmed

NJORD Advokaadibüroo OÜ
Aadress: Telliskivi tn 60/2, Põhja-Tallinna linnaosa, Harju maakond, 10412 Tallinn
Registrikood: 11176771

3. Meeskond

Spetsialistid

Tanel Kerikmäe – Tanel Kerikmäe on Euroopa Liidu õiguspoliitika ja tehnoloogiaõiguse professor ja Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna õiguse instituudi direktor. Ta on omandanud akadeemilised kraadid nii õigusteaduses kui ka riigiteadustes ja oma teadus- ja eksperditöös on ta keskendunud ELi õiguse, rahvusvahelise õiguse, digitaalse turu ning tehnoloogia õigusliku riskianalüüsi teemadele. Tanel on mitme ülikooli audoktor ja oluliste erialaliitude liige ja Ukraina õigusteaduste akadeemia valitud välisliige. Ta on õpetanud Nagoyas, TokyoTechis, Luzernis, Essexis ja Riias ning tema juhendamisel on lõpetanud 10 doktoranti. Ta on avaldanud oma uurimusi Ashgate’i, Springeri, Kluweri, Oxfordi ja Cambridge’i kirjastuste kaudu, ta on hetkel enim tsiteeritud Eesti õigusteadlane. Tanel on nõustanud nii Eesti kui ka teiste riikide valitsusasutusi, olnud aktiivne eksperdi ja konsultandina erinevates rahvusvahelistes organisatsioonides nagu UNESCO, WHO, ICF, aga ka erasektori juures. Ta on olnud kutsutud esineja erinevatel kõrgetasemelistel foorumitel, sealhulgas Brüsselis, Tokyos, Viinis, Budapestis ja Aucklandis. Tanelil on kogemusi majanduskeskkonna riskianalüüside teostamisel erinevate riikide jaoks.

Detailne info Taneli poolt teostatud teadus- ja muude projektide kohta on kättesaadav ETISes: https://www.etis.ee/CV/Tanel_Kerikm%C3%A4e/es

Tea Kookmaa – Tea on advokaat, kelle peamiseks töövaldkondadeks on IT-õigus ja andmekaitse ning lepinguõiguse ja kaubandusõigusega seotud küsimused. Teal on laialdased kogemused andmekaitseõiguses, sealhulgas on ta aidanud nii era- kui ka avaliku sektori kliente isikuandmete kaitse üldmäärusega (GDPR) kooskõla saavutamises. Ta on ka hinnatud lektor, kes annab tihti loenguid ja seminare erinevatel andmekaitsega seonduvatel õigusteemadel, samuti on tema arvamusi andmekaitsealsetel teemadel avaldatud paljudel kordadel ka ajakirjanduses. IT-õiguse

advokaadina on ta nõustanud kliente seoses erinevate uudsete tehnoloogiate ja digitaalsete teenustega. Olles täiendavalt spetsialiseerunud kaubandusõigusele, on Teal kogemusi erinevate lepingute koostamise ja läbirääkimisega eri sektorite ettevõtete jaoks, samuti aitab ta kliente tarbijakaitsega seotud küsimustes. Lisaks on Teal laialdasi kogemusi erinevate reguleeritud sektoritega seotud õigusküsimuste lahendamises, sealhulgas hasartmängu- ja ravimiõigusega. Tea on külalislektor Tallinna Tehnikaülikoolis, kus ta annab loenguid kursuse „Eksperdi tasandil andmekaitse spetsialist (DPO)“ raames.

Liisi Jürgen – Liisi Jürgen juhib NJORD Advokaadibüroo IT-õiguse valdkonda. Tema peamised tegevusvaldkonnad on e-kaubandus ja IT lepingud. Liisi Jürgen on spetsialiseerunud juriidilistes küsimustes, mis puudutavad andmekaitset, e-kaubandust, elektroonilist allkirjastamist (k.a autentimise ja e-ID õiguslikke küsimusi), tarbijakaitset ja tootearendust. Liisi nõustab kliente ka äriõiguses ning *health tech*'i valdkonnas. Liisi sai 2015. aastal oma teise juura magistrikraadi Saksamaa Münsteri Ülikoolist. Samuti on ta juuras omandanud bakalaureuse- ja magistrikraadi Tartu Ülikoolist. Liisi tegutseb ka külalislektorina Tallinna Tehnikaülikoolis ning Tartu Ülikoolis. Liisi lõputöö on kirjutatud teemal Elektrooniliste allkirjade piiriülene kasutamine vastavalt EL seadustele. Liisi osales aastatel 2015-2016 e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse väljatöötamisel Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi juures loodud töörühmas.

Liisi Jürgen on vandeadvokaadina nõustanud mitmeid suurinvestoreid, aidates neil kaardistada ja maandada investeerimisega seotud õiguslikke riske. Lisaks on Liisi oma karjääri jooksul nõustanud mitmeid ettevõtteid ühinemiste- ja ülevõtmiste tehingutes, aidates neil leida ja maandada tehingutega seotud õiguslikke ja ärilisi riske.

Liisi Jürgen täidab meeskonnas projektijuhi rolli.

Välisekspert

Rolf Olofsson – Rolf Olofsson on kosmoseõiguse ekspert, kes töötab ettevõttes Space Law Advisors. Oma töös on Rolf keskendunud IKT ettevõtmistele, ettevõtete esindamisele ja rahvusvahelisele arbitraažile. Rolfil on rohkem kui 30 aastat kogemust kosmoseõiguse, satelliitide ja telekommunikatsiooni süsteemidega ning ta on nõustanud valitsusasutusi ja ettevõtteid kosmosega seotud ettevõtmistes, sealhulgas lepinguläbirääkimistes, satelliitide omandamises, teadus- ja arendustegevuses ning kindlustuslepingute sõlmimises.

Samuti on Rolf nõustanud SSC-d (Rootsi kosmosekorporatsioon) ning ta kuulus meeskonda, mis vastutas esimese Rootsi satelliidi, teadussatelliidi nimega Viking, hankimise eest. Lisaks sellele on ta nõustanud Jaapani kosmoseuuringute agentuuri (JAXA) satelliitide reguleeriva raamistiku osas ning nõustanud SES SIRIUSi saadaolevate õiguskaitsevahendite ja võimaliku kaebuse kohta, mis tuleneb Rootsi riigi väidetavast ELi õiguse rikkumisest seoses maapealse digitaalvõrgu kasutuselevõttuga ja väidetava riigipoolse toetusega sellisele võrgule Rootsis.

Teiste projektidega, kus Rolf osalenud on, saab lähemalt tutvuda sellel veebileheküljel <https://www.spacelawadvisors.com/>.

4. Maksumus

Töö kogumaksumus on **EUR 49 500 + KM**.

Kogusumma käibemaksuga on EUR 9900. Summa koos käibemaksuga on EUR 59 400.

Eeltoodud maksumus hõlmab kogu töö teostamist, sh tööühma liikmete tasusid, koosolekute ja ümarlaudade korraldamist jm töö teostamiseks vajalikke tegevusi.

5. Pakkuja nägemus Eesti kosmoseobjektide seadusest ning arusaam hanke eesmärgist ja lähteülesandest

Üldine idee

Eesti kosmoseobjektide seaduse loomisel tuleb arvestada Eesti riigi huve, sealhulgas teatud vastuolulisi eesmärgi, milleks on ühelt poolt vajadus luua ohutuse tagamiseks üksikasjalik regulatsioon ning teiselt poolt ettevõtlusvabaduse võimaldamine, et tehnoloogilise konkurentsiga sammu pidada. Rahvusvahelises võrdluses on näiteid väga erinevatest lähenemistest. Meeskond on praeguseks juba uurinud, kas ning kuidas on kosmoseobjekte reguleeritud teiste riikides, nii Euroopas kui ka mujal maailmas, sealhulgas Saksamaal, Austrias, Suurbritannias, Taanis ja Austraalias.

Näiteks Austraalias on 1998. aasta kosmosetegevuste seaduse alusel loodud üle saja eeskirja, mis on üksikute tegevuste lõikes väga erinevad. Paljudes Euroopa riikides, näiteks Austrias või Taanis, on seevastu vähem kui 22 määrust ja need annavad ainult õigusliku raamistiku. Teised riigid, nagu Saksamaa, on aga võtnud teistsuguse lähenemise ja hoiduvad praegu seadusandlikust tegevusest, et vältida konkurentsivõime ohustamist. Arvestades, et Eestis on turuosalisi suhteliselt vähe ja turg on väga konkurentsitihe, tuleb konkurentsivõime ohustamise riski kindlasti arvestada. Olles uurinud kosmoseõiguse regulatsioone teistes riikides, leiab meeskond, et mõistlik oleks läheneda õigusakti koostamisele narratiiviga, et õigusakt peaks reguleerima vajalikku, kuid vältima ülereguleerimist, mis pidurdaks nii innovatsiooni kui ka konkurentsivõimet.

Vajalikud eeluuringud ja analüüsid

Eesti kosmoseseadus saab olema kaasaegne seadus. Teiste Euroopa riikide kehtivate seaduste eeskujul sobitub see sujuvalt Euroopa õigusraamistikku. Eesti õiguse erilise läheduse tõttu Saksa-Austria õigusega viidatakse konkreetselt Austria kosmoseseaduse seadusele. Seaduse eesmärk on luua selge õiguslik raamistik asjaosalisi liigselt koormamata. See säilitab kosmosetööstuse erilise dünaamika ja hoiab Eesti tööstuse konkurentsivõimelisena. Analüüsimisel lähtub meeskond sellest, et kosmosevaldkonna tööstuspoliitika kolm peamist suunda on küberturvalisus, tehisintellekt ja innovatsioon. Õigusakti kavandamisel tuleb leida tasakaal reguleerimise vajaduse ning innovatsiooni jaoks piisava tegutsemisruumi jätmise vahel.

Kavandatav õigusakt saab olema Eesti siseriiklik õigusakt. Arvestades, et kosmoseõigusel on teatav kokkupuude mitmete erinevate õigusharudega, tuleb töö teostajatel silmas pidada, et loodav õigusakt peab olema vastavuses Eesti põhiseaduse ja Euroopa Liidu õigusaktidega. Analüüsitakse seda, milliste teiste õigusharudega sellel aktil puutumus on. Õigusakti kavandamise käigus peab kaardistama riigiasutused, kes oleksid seotud järelevalve, asjakohaste haldusmenetluste läbiviimise ja teiste ülesannete täitmisega. Meeskond kontrollib seda, kas kõnealuse õigusakti vastuvõtmise jaoks on vaja mõnda teist õigusakti muuta ning kas loodav õigusakt peab sisaldama viiteid teistele õigusaktidele.

Analüüsitakse ka seda, kas kosmoseobjektide seadus vajab rakendusakte ning kas on vajalik kehtestada ülemineku periood.

Kavandatava õigusakti sisu

Kavandatava seaduse esimene jagu võiks sisaldada üldsätteid, sealhulgas defineerida õigusaktis kasutatavad peamised mõisted. Terminite defineerimise jaoks uuritakse teiste Euroopa Liidu liikmesriikide õigusaktides antud definitsioone. Õigusakti sisu loomisel arvestatakse hea õigusloome tava põhimõtteid. Meeskond tagab, et seaduseelnõu ja sellega seotud dokumendid vastavad Vabariigi Valitsuse 22.12.2011 määruses nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ seaduseelnõule sätestatud nõuetele.

Nagu ülal selgitatud, on tegemist õigusaktiga, millel on seoseid erinevate valdkondadega. Nendeks on näiteks konkurents, piiriülene koostöö ja julgeolek. Analüüsimise käigus kaardistab meeskond selle, millised riigiasutused ja kompetentsid teemaga seotud oleksid ning milline oleks nende vastutus. Töögrupp plaanib asjakohaste riigiasutustega kohtuda, et nendelt sisendit koguda.

Meeskonna esialgne nägemus on, et õigusaktis peaks sätestama ka litsentsinõuded kosmosetegevuste jaoks. Selles jaotises kirjeldatakse ka litsentsi saamise tingimusi ja antakse üksikasjad litsentside tühistamise või muutmise kohta. Need võivad sisaldada ka nõuet rakendada meetmeid, et vältida kosmosejätmete teket, sealhulgas kosmoselaevade ja muude kosmoseobjektide ohutu kõrvaldamine. Lisaks kehtestaks kavandatav seadus nõuded teabe edastamiseks vastavatele järelevalveasutustele. See hõlmaks tehniliste andmete ja muu seaduse täitmise tagamiseks vajaliku teabe esitamist.

Kavandatava õigusakti kolmas osa võiks kehtestada vastutuse kosmosetegevuse eest ja sätestada Eesti valitsusele regressiõiguse seaduse või rahvusvahelise õiguse rikkumisest tulenevate kahjunõuete korral. Kosmosetegevuste registri loomiseks võiks lisada valikulisi sätteid.

Kokkuvõte

Eestile kavandatava kosmoseseaduse eesmärk on luua terviklik raamistik kosmosetegevuse reguleerimiseks riigis. Selgete juhiste ja nõuete kehtestamisega edendab seadus ohutust, turvalisust ja jätkusuutlikkust avakosmose uurimisel ja kasutamisel.

6. Aja- ja tegevuskava

Meeskonna poolt teostatav töö jaotub kolme etappi:

I etapp: seaduseelnõu ja seletuskirja koostamine;

II etapp: esimese kooskõlastamisringi järgne töö;

III etapp: teise kooskõlastamisringi järgne töö ja Vabariigi Valitsusele esitamiseks ettevalmistamine.

Tegevus	Ajaperiood või tähtaeg
Hankelepingu sõlmimine	Aprilli I pool, 2023
Projekti avakoosolek meeskonna ja tellija vahel	Aprilli I pool, 2023
Uurimustöö ja analüüsi teostamine, et kaardistada relevantseid Eesti-siseseid ning Euroopa Liidu õigusaktid. Asjakohaste muude valdkondade õigusaktide kaardistamine.	Aprill-juuni 2023
Vahekokkuvõtte. Tulemuste esitlemine tellijale. Arutelud tellijaga	Juuni-juuli 2023
Analüüs seaduseelnõu sisendi koostamise jaoks	Juuli- September 2023
Ümarlaud tellija ning asjakohaste järelevalve- ja teiste riigiasutustega. Esialgsete tulemuste esitamine. Analüüsi käigus tõusetunud küsimuste arutelu.	Septembri II pool, 2023
Analüüsi jätk	September-Oktoober 2023
Seaduseelnõu ja rakendusaktide tekstide koostamine	Oktoober-November 2023
Seaduseelnõu ja rakendusaktide tekstide ülevaatus koos tellijaga. Täienduste tegemine	November-detsember 2023
Vahekokkuvõtte. Ümarlaud asjakohaste riigiasutuste ning muude huvigruppidega. Meeskonna töö tulemuste esitlemine. Lahtiste küsimuste analüüs	Detsember-jaanuari II pool 2024

Seaduseelnõu ja rakendusaktide tekstide viimistlemine	Jaanuari II pool- märts 2024
Puhveraeg ootamatute küsimuste ja täiendava analüüsi jaoks (vajadusel)	Märts – aprill 2024
Hankelepingu täitmise tähtaeg	01.05.2024

7. Pakkuja kinnitused

Pakkuja kinnitab, et ta nõustub hanke tingimustega, et ta ei ole esitanud valeandmeid ja et hankelepingu lähteülesandes olev töö ei seonu otseselt tema poolt ametiasutuses ametnikuna või töötajana täidetavate tökohustustega, nimetatud töid ei teostata kellegi teise ülesandel ega saada selle eest tasu üheltki teiselt isikult ega asutuselt.

Pakkumus on jõus 60 kalendripäeva pakkumuste esitamise tähtpäevast arvates.

Küsimuste korral võtke palun ühendust Tea Kookmaaga e-posti aadressil tea.kookmaa@njordlaw.ee.

Lugupidamisega
Advokaadibüroo NJORD